

УДК 351:330

DOI: 10.35432/tisb292023289649

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Коваль Зіновій Васильович

канд.наук з держ. упр.,

доцент кафедри державознавства, права і

європейської інтеграції

Національний університет «Одеська політехніка»

<https://orcid.org/0009-0005-0692-2801>

Уже сьогодні усім тверезо мислячим стає зрозумілим той незаперечний факт, що Україні, при наявності такого сусіда як російська федерація, прийдеться ще довго жити в умовах оголошеного воєнного стану або в умовах його не оголошення, що по суті нічого не змінює. Кремль, скинувши маски, неодноразово заявляв, що йому потрібна вся Україна, адже без України, її людського, економічного й науково-технічного потенціалу, росія стає не самодостатньою країною великих розмірів, невеликих можливостей та великих внутрішніх проблем.

Саме в умовах воєнного стану Українській управлінській еліті слід запровадити цілий ряд інноваційних технологій, здатних підвищити нашу національну стійкість, нашу управлінську мобільність, вдосконалити національну правову систему. Причому, починати треба відразу комплексно: знизу і зверху.

В першу чергу, стало питання оптимізації роботи органів місцевого самоврядування в умовах правового режиму воєнного стану. Тому виникає необхідність внесення ряду змін у базовий Закон «Про правовий режим воєнного стану». Метою цих змін є врегулювання особливостей здійснення повноважень органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану, особливо щодо спрощення процедур прийняття кадрових рішень. Всі ці інновації в сумі дадуть можливість запобігти втраті керованості державою в умовах воєнного стану. Сьогодні на фронті визріває глибоко вмотивований золотий резерв для органів місцевого самоврядування.

Законом України № 2259-ІХ від 12 травня 2022 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» питання оптимізації роботи органів місцевого самоврядування в умовах правового режиму воєнного стану частково врегульовано, але щоденна практика функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування породжує нові правові проблеми, які будуть вимагати їх врегулювання інноваційними підходами [3, с. 6]. Саме життя громад в умовах воєнного стану буде підказувати ефективні підходи та рішення.

Необхідно пам'ятати, що після нашої перемоги кількість ветеранів збільшиться в рази і їх треба буде якнайшвидше повернути до мирного життя та роботи. Йде об'єктивна зміна поколінь ветеранів. Тут потрібна комплексна інноваційна система підтримки ветеранів, їх підготовки та адаптації до мирного життя. Саме ця робота ляже на плечі працівників публічного управління, які об'єктивно наближені до проблем ветеранів.

Міністр у справах ветеранів Юлія Лапутіна акцентує увагу на те, що «Ми формуємо своєрідну інституційну реформу – систему переходу від військової кар'єри до цивільного життя...Також працюємо над розвитком ветеранського бізнесу і законодавчим унормуванням цього поняття... це буде управління людськими ресурсами в безпековій і оборонній галузях, а якщо ідеологічно, то це перетворення нашого захисника на воїна відновлення. І створення таких умов, щоб цей воїн відновлення сам розвивався і водночас залишався таким, щоб бути готовим знову стати на захист країни в разі виникнення нової

воєнної загрози» [7, с. 3].

Також давно настав час для публічного управління напрацювати та відшліфувати загально прийнятну технологію взаємин з волонтерським рухом на користь як державі так і рухові. Деякі інновації уже враховано в Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності» [2, с. 9].

Так, Законом розширено напрями волонтерської діяльності, визначено шляхи державної підтримки такої діяльності. Органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи отримали завдання забезпечити сприятливі умови для здійснення волонтерської діяльності, підвищення суспільного престижу такої діяльності та створення передумов для її розвитку, підтримки та заохочення діяльності волонтерів в Україні. Для цього держава бере на себе ініціювання розроблення та імплементацію загальнодержавних цільових програм з підтримки розвитку волонтерства, надання правової, організаційної, методичної, інформаційної допомоги волонтерам, організаціям та установам, що залучають волонтерів до провадження волонтерської діяльності на території України.

Окремо слід сказати про адміністративну реформу децентралізації, мета якої – створення спроможного місцевого самоврядування. «Сьогодні кожна із 1470 територіальних громад перебуває у прямих міжбюджетних відносинах з державою. Це означає, що 60% податку на доходи фізичних осіб, що здебільшого формує місцевий бюджет, залишаються на місці. Громада самостійно розпоряджається цими коштами» [8, с. 3].

Оскільки весь спектр послуг – адміністративні, освітні, медичні, соціальні, культурні, спортивні – мають надавати у громаді, то цілком логічно постає питання відпрацювання на законодавчому рівні і проблеми територіальної оборони. У цьому зв'язку автору вбачається за доцільне повернення інституту військових комісарів. Первинний військовий комісаріат повинен бути розгорнутим у територіальній громаді і включати в себе таку структури як нинішні територіальні центри комплектування та надання соціальної допомоги військовослужбовцям та членам їх сімей. Особливо це важливо в умовах воєнного стану. Військовий комісар як посадова особа, аналогічно як комісар поліції та служби безпеки, повинен мати нові та чітко виписані повноваження, обов'язки і підпорядкованість.

В умовах воєнного стану важлива роль відводиться агенціям регіонального розвитку, які утворюються обласними радами, відповідними держадміністраціями тощо. Співзасновниками агенцій можуть бути сільські, селищні, міські, районні ради. У регіоні може бути утворена одна агенція [5, с. 10].

Інноваційні технології в системі публічного управління в умовах воєнного стану Україна реалізовує в межах Угоди про асоціацію Україна – ЄС. По суті, ми єдині у Європі, кому лиха доля, для вступу в ЄС визначила таке складне завдання як асоціація в умовах війни. Зрозуміло, що Україна важлива для Європи не тільки з огляду на чинник безпеки, а й тому, що ми великий майже сорока мільйонний ринок робочої сили та збуту товарів.

Фахівці вважають, що якби не реформа децентралізації, включаючи реформу адміністративно-територіального устрою субрегіонального рівня, то протидіяти ворогу було б набагато складніше. «Економічно потужніші об'єднані територіальні громади – це передусім сила єднання людей, а також компактніше та оперативніше управління. Нагадую, що замість 490 районів було утворено 136 нових, з понад 12 тисяч міських, селищних та сільських громад сформовано 1469 об'єднаних територіальних громад. Важко навіть уявити, який міг би бути управлінський хаос та наскільки трагічними наслідки, якби не провели реформу» [6, с. 4].

Інновації в умовах воєнного стану сплановано і в самому Кабінеті Міністрів України у вигляді скорочення державного апарату, а також підвищення якості чиновників. Цього року метою реформи державного управління виступає потреба знизити видатки на утримання державного апарату на 30%. Ідеальною вважається модель Кабміну в якому буде 15-16 потужних міністерств і 5-6 віце-прем'єрів. Суть інновацій вбачається в тому, що немає сенсу в кожному міністерстві тримати бухгалтерію, або підрозділи, що готують проекти постанов. Це можна робити в секретаріаті, який відповідатиме за бюрократичні завдання. Планується до Фонду державного майна передати всі підприємства, які перебувають на балансі

міністерств. Прем'єр-міністр вважає, що «Міністерства та міністри мають робити основну роботу – формувати політику. Для цього їм потрібні невеликі команди з якісних аналітиків, помічників тощо...Моя мрія – щоб уряд помістився в будівлі на Грушевського. Щоб усередині уряду було запроваджено цифрову систему, кур'єри не їздили по Києву, документообіг був миттєвий, а координація колосальна»[1, с. 8].

В умовах воєнного стану постало питання встановлення якісно іншого загальнонаціонального пріоритетного позиціонування культурної спадщини та національної пам'яті. Так законопроектом №9072 «Про внесення змін до Закону «Про національну безпеку України» щодо збереження культурної спадщини України та національної пам'яті» пропонується до принципів державної політики у сферах національної безпеки і оборони додати четвертий принцип – збереження культурної спадщини України та національної пам'яті Українського народу як головний елемент формування його ідентичності, консолідації й розвитку української нації.[4]

Інноваційну технологію в системі публічного управління в умовах воєнного стану проявили місцеві територіальні громади, саме вони стали ініціаторами поглиблення процесів дерусифікації і деколонізації та подолання наслідків культурної та інформаційної окупації нашої держави росією. У кожній українській територіальній громаді є болючі втрати кращих синів і доньок на цій війні. Сьогодні їх іменами, за рішенням громад, називають вулиці, площі, створюються місцеві меморіали загиблих, зносяться пам'ятки старої колоніальної епохи. Вони як віхи окреслювали на теренах суверенної України межі російського інформаційно-психологічного та політичного впливів.

На думку аналітиків, за підсумками російсько-української війни, в Україні очікується до п'яти мільйонів справжніх ветеранів, які зі зброєю в руках її захищали, віддавши своє здоров'я. Майбутня робота з ними та заходи соціальної підтримки стануть одним із головних завдань органів місцевої влади. Саме ветерани повинні стати опорою органів місцевої та центральної влади, їх працівниками та державними службовцями. Уже тепер необхідно замислитись про їх якісну підготовку до виконання функцій органів державної влади та місцевого самоврядування. Але чомусь, явно з подачі ворожої руки, перед війною була ліквідована Національна академія державного управління при Президентові України – ця кузня кадрів української еліти. Свій перший удар ворог зробив по українській еліті. Національна академія державного управління при Президентові України як провідний вищий навчальний заклад повинна бути відновлена.

Сьогодні для інноваційних технологій в системі публічного управління в умовах воєнного стану саме життя відкрило широкий простір для розвитку та реалізації. Війна об'єктивно прискорює усі соціально-економічні процеси країни, в першу чергу, за рахунок реалізації саме інноваційних технологій. Війна завжди оголює суспільні проблеми та підказує оптимальні шляхи їх вирішення. Головне – не упустити дорогоцінний час.

Список літератури

1. Бондар В. «Міністерства – на скорочення!» // «Голос України». – 23.02.2023 р. – С.8
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності». Газета «Урядовий Кур'єр». - №191. – 3.09.2022 р. – С.9.
3. Закон України № 2259-IX від 12 травня 2022 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану». – «Урядовий Кур'єр». - №119. – 28.05.2022р. – С. 6.
4. Законопроект №9072 «Про внесення змін до Закону «Про національну безпеку України» щодо збереження культурної спадщини України та національної пам'яті» Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/ji08861a?an=2>
5. Кабінет Міністрів України. Постанова від 21 жовтня 2022 р. № 1203. «Деякі питання діяльності агенцій регіонального розвитку» // «Урядовий Кур'єр» - 26.10.2022 р. – С.10.

6. Ключко А. «Якби не децентралізація, наслідки російської агресії були б набагато тяжчі» // «Голос України». – №248(7998). – 07.12.2022 р. – С.4.
7. Лапутіна Ю. «Маємо молодих ветеранів, яким потрібні не соціальні гарантії, а розвиток у суспільстві» // Газета «Урядовий Кур'єр». - №188. -31.08.2022 р. – С.3.
8. Стариков Г. «Справжня мета децентралізації – створення спроможного місцевого самоврядування» // «Урядовий Кур'єр» - 13.09.2022 р. – С.3.